

ТКАЧЕНКО

УДК 33

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ruкандидат економічних
наук, доцент,
Проректор з науково-
педагогічної роботи
ВНЗ "Миколаївський
політехнічний
інститут"ЕФЕКТИВНІ ОДИНИЦІ ВИМІРЮВАННЯ В ЯКОСТІ КАЛЬКУЛЯЦІЙНОЇ
ОДИНИЦІ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТА
ОБ'ЄДНАННЯХ ПРОМИСЛОВОСТІ КРАЇНИEFFECTIVE UNITS AS THE CALCULATION UNIT COST OF PRODUCTION
AT THE ENTERPRISES AND ASSOCIATIONS OF THE COUNTRY'S
INDUSTRY

Стаття присвячена обґрунтуванню можливості використання ефективних одиниць вимірювання в якості калькуляційної одиниці собівартості готової продукції на промислових підприємствах та науково-виробничих об'єднаннях країни.

Статья посвящена обоснованию возможности использования эффективных единиц измерения в качестве калькуляционной единицы себестоимости готовой продукции на промышленных предприятиях и научно-производственных объединениях страны.

The article is devoted to the justification of the possibility of the use of effective units as the calculation unit cost of finished products to the industrial and scientific-production associations of the country.

Ключові слова: ефективна одиниця вимірювання, калькуляційна одиниця, підприємство (об'єднання) промисловості, собівартість продукції

Ключевые слова: эффективная единица измерения, калькуляционная единица, предприятие (объединение) промышленности, себестоимость продукции

Keywords: effective unit, spreadsheet unit, the enterprise (association) industry, the cost of production

ВСТУП

Щоб забезпечити контроль за зменшенням собівартості одиниці продукції та підвищенням економічної ефективності використання коштів на здійснення заходів із забезпечення і підвищення якісних характеристик та технічних параметрів продукції, необхідно здійснювати вірогідний облік витрат промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань на підвищення якості продукції та обліковувати випуск продукції не тільки у фізичних, але і в ефективних одиницях вимірювання. Вибір в якості калькуляційної одиниці фізичної або умовної одиниці продукції із урахуванням її якості – важливе питання системи управління собівартістю. Цей факт беззаперечно встановлює наявну проблему у загальному вигляді та підкреслює її зв'язок із важливими науково-практичними завданнями і інше. Провівши поглиблену структурно-логічну діагностику останніх досліджень та публікацій провідних вчених-економістів [1-13], ін., в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які ми спираємося, виділено невирішені раніше частини загальної проблеми, не останнє місце серед яких займає питання розрахунку випуску продукції в ефективних одиницях вимірювання та визначення собівартості готової продукції із урахуванням якісних характеристик та технічних параметрів, якому і присвячена означена стаття.

МЕТА РОБОТИ виступає в переконливому обґрунтуванні можливості використання ефективних одиниць вимірювання в якості калькуляційної одиниці собівартості продукції на промислових підприємствах (об'єднаннях) та інше.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою публікації виступає діалектичний метод і основні положення теорії планування, обліку та аналізу і системи управління. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення та формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних методик планування, обліку і аналізу та системи управління); *порівняльний* (при діагностиці сучасного стану планування, обліку і аналізу та системи управління виробничо-господарською діяльністю підприємств та об'єднань).

РЕЗУЛЬТАТИ

Єдині універсальні калькуляційні одиниці, які задовольняють вимогам як калькулювання собівартості продукції на підприємстві, так і ціноутворення, не завжди можливо встановити. Досвід підприємств чорної металургії, де калькулювання собівартості чавуна та сталі відбувається у фізичних тонах і в умовних тонах передільного чавуна та приведеної ваги сталі, підприємств хімічної промисловості, які широко

застосовують фізичні і умовні калькуляційні одиниці, свідчить, що доцільно встановлювати дві калькуляційні одиниці: фізичну – для калькулювання індивідуальної собівартості продукції промислового підприємства; умовну з урахуванням якості – для оцінки витрат підприємства, для планування та ціноутворення. У цьому випадку забезпечується порівняння собівартості готової продукції різних промислових підприємств і співставлення між собівартістю та ціною.

Питання теорії, методології і організації бухгалтерського обліку випуску готової продукції у двох вимірниках – в натуральних та ефективних одиницях вимірювання – виступає особливо актуальним в сучасних умовах.

Ще на багатьох підприємствах (об'єднаннях) промисловості планують і обліковують випуск готової продукції у фізичних одиницях (тонах, штуках, метрах) безвідносно до її якісних характеристик та технічних параметрів, які не надають повної уяви про ступінь задоволення потреб споживачів та інше.

Вкрай очевидна негайна цільова необхідність планувати і обліковувати готову продукцію на промислових підприємствах та в науково-виробничих об'єднаннях у ефективних одиницях вимірювання, максимально наближених до справедливої споживчої вартості готової продукції (мінеральні добрива – в перерахунку на 100 % корисних речовин і в умовних одиницях вимірювання, синтетичні миючі засоби – в перерахунку на 40 %-ве утримання жирних кислот, видобуток вугілля – в тонах умовного палива, руд чорних та кольорових металів – за утриманням металу в руді, автомобільні транспортні засоби вантажні – за їх підсумковою вантажопідйомністю тощо).

Ефективні одиниці вимірювання повинні ширше застосовуватися в якості калькуляційної одиниці собівартості готової продукції. У цьому випадку показник собівартості одиниці продукції буде більш повно відображати витрати на виробництво окремих товарів із урахуванням їх споживчих властивостей, їх якісних характеристик і технічних параметрів продукції і ін.

Для правильного вибору калькуляційної одиниці необхідно дослідити залежність між техніко-економічними параметрами товарів-виробів і витратами на їх виробництво. Для одних виробів такими параметрами можуть бути продуктивність, енергомісткість, строк служби та інше; для інших – коефіцієнт корисної діяльності, точність показань, число умовних вимірювань тощо. Технічні параметри не виступають рівноцінними і їх вплив на економічні показники та критерії оптимальності (якості) різняться і інше.

У машинобудівних та суднобудівних виробництвах різниці за основним параметром – надійності (класу точності) машин, приладів і апаратів, що випускаються промисловими підприємствами та науково-виробничими об'єднаннями, яка вимірюється в строках їх експлуатації, – супроводжуються різницями в конструктивному та технологічному відношеннях і

значно інше.

Конструкторсько-технологічні та експериментально-дослідницькі роботи, виготовлення і впровадження у виробництво великої кількості нового оснащення, придбання додаткового обладнання, більш якісних матеріалів, покращена обробка виробів – усе це веде до збільшення витрат виробництва. При можливому зростанні собівартості одиниці готової продукції витрати на одиницю слугувати критерієм оптимальності (якості), доцільності подальшого підвищення якісних характеристик та параметрів продукції інше.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження надають нам можливість зробити змістовні конклюдії відносно того беззаперечного факту, що розрахунок випуску готової продукції в ефективних одиницях вимірювання і визначення собівартості продукції з урахуванням її якості дозволяє привести до порівняльного виду та єдиної основи натуральні і вартісні показники, сприяє підвищенню аналітичності обліково-економічної інформації та дієвості порівняльного аналізу собівартості продукції, більш повному виявленню і використанню резервів зростання виробництва та підвищенню рентабельності продукції промислового підприємства і науково-виробничого об'єднання та в кінцевому рахунку – удосконаленню підсистеми ціноутворення і планування. Серед перспективи подальших розвідок у даному напрямку особливою актуальністю відрізняється питання розробки цін, враховуючих якісні характеристики та технічні параметри продукції і ін.

Література:

1. Брижань И.А. Оценка и управление производственным риском предприятия: автореферат диссертации ... канд. эконом. наук: 08.06.01 – «Экономика, организация и управление предприятиями». – Киев, 2000. – 21с.
2. Брылева В.Ф. Проблемы планомерного повышения качества продукции животноводства в условиях агропромышленной интеграции: автореферат диссертации ... доктора экономических наук: 08.00.05 (15.) / Брылева Валентина Федоровна; [Место защиты: Московская ордена Ленина и ордена Трудового Красного Знамени сельскохозяйственная академия имени К. А. Тимирязева]. – Москва, 1984. – 34 с.
3. Коновалов В.А. Нормативно-управленческие резервы повышения качества продукции: автореферат дис. ... доктора экономических наук: 08.00.05 - «Экономика и управление народным хозяйством» / Коновалов Вячеслав Александрович; [Место защиты: Рос. науч.-тех. центр информации по стандартизации, метрологии и оценке соответствия]. – Москва, 2011. – 40с.
4. Кравченко Н.А. Совершенствование учёта затрат и калькулирования себестоимости продукции рыбоводства: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.12 / Кравченко Николай Александрович; [Место защиты: Российский государ.

аграрный университет]. – Москва, 2011. – 24 с.

5. Максимов Ю.Н. Механизм формирования стратегии повышения качества продукции и его влияние на конкурентоспособность товаров на внешнем рынке: автореферат диссертации ... доктора экономических наук: 08.00.14 - «Мировая экономика», 08.00.05 - «Экономика и управление народным хозяйством» / Максимов Юрий Николаевич; [Место защиты: Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. Эконом. фак-т]. – Москва, 2012. – 40 с.

6. Морозкина С.С. Учётно-аналитическое обеспечение формирования себестоимости продукции молочного скотоводства: на примере сельскохозяйственных организаций Краснодарского края: автореферат дис. ... кандидата экономических наук: 08.00.12 / Морозкина Светлана Сергеевна; [Место защиты: Кубанский гос. аграр. университет]. – Краснодар, 2009. – 24с.

7. Ромадикова В.М. Учёт затрат на качество и калькулирование себестоимости продукции овцеводства: автореферат диссертации ... кандидата экономических наук: 08.00.12 - «Бухгалтерский учёт, статистика» / Ромадикова Виктория Михайловна; [Место защиты: Московская сельскохозяйственная академия им. К.А. Тимирязева]. – Москва, 2006. – 20 с.

8. Терещенко Е.А. Сравнительный анализ себестоимости продукции (на примере цементной промышленности Украины): автореферат диссертации ... кандидата экономических наук:

08.00.12. – Киев, 1994. – 24 с.: ил.

9. Шлычков Д.С. Развитие теории и методики калькулирования себестоимости продукции в деревообрабатывающих организациях: автореферат диссертации ... кандидата экономических наук: 08.00.12 - «Бухгалтерский учёт, статистика» / Шлычков Дмитрий Сергеевич; [Место защиты: Самар. гос. экономический университет]. – Йошкар-Ола, 2007. – 19с.

10. Шматко Ю.А. Управленческий учёт затрат и калькулирование себестоимости продукции в винодельческих организациях: диссертация ... кандидата экономических наук: 08.00.12 / Шматко Юлия Александровна; [Место защиты: Сев.-Кавказ. гос. техн. ун-т]. – Ставрополь, 2011. – 176 с.: ил.

11. Anderson Henry R. McHenry Hotels, Inc.: A practice case in managerial accounting. Instructor's manual / Henry R. Anderson, Sandra A. Trease van. – Boston: Houghton Mifflin Company, 1988. – 32 p. – Мягкая обл. – На англ. языке.

12. Bille Patricia A. The Oak shoppe: An audit problem with business papers. Solutions manual / Patricia A. Bille, Suzanne M. Williamson. – Boston: Houghton Mifflin Company, 1986. – 65 p. – Мягкая обложка. – На английском языке.

13. Meigs R.F. Accounting: The basis for business decisions. Accounting work sheets. Groupe a problems, chapters 1-15 / R.F. Meigs, W.B. Meigs. – 9th ed. – New York: McGraw-Hill, Inc., 1993. – б/н. – На английском языке.